

ᶘᵀMAAN IBN ᶘAFFAAN (Raḁija Ilaahu ᶘanhu)

- Syntyi Ṭaa'ifissa n. vuonna 577
- Kuoli vuonna 656 Mädiinassa (79-vuotiaana)
- Muslimien kolmas kalifi, hallitsi vuosina 644-656

ELÄMÄ ENNEN ISLAMIA

ᶘᵀmaan syntyi Ṭaa'ifissa, lähellä Mäkkaa, paikassa jonne varakkaat mäkkalaiset muuttivat kesäksi. Hän syntyi rikkaaseen perheeseen Umajjad-sukuun. Hän oli nuorena hyvätapainen ja tunnettu siveydestään ja ujoudestaan. Hän oli Abu Bakrin hyvä ystävä. ᶘᵀmaanista tuli menestyvä kauppias ja rikas mies.

PROFEETAN ᶘAḘAABII

Vuonna 611 ᶘᵀmaan palasi eräältä kauppakaravaanimatkalta Mäkkaan. Hän kuuli, että Muhammad صلی اللہ علیہ وسلم oli saanut Ilmoituksia Allaahilta. ᶘᵀmaan keskusteli asiasta ystävänsä Abu Bakrin kanssa. Abu Bakr oli hyväksynyt islamin ja ᶘᵀmaan seurasi hänen esimerkkiään. Muslimiksi tulosta koitui ᶘᵀmaanille monenlaista haittaa: hänen vaimonsa erosivat hänestä ja hän sai paljon vihamiehiä Mäkkan kauppiaista ja omasta suvustaan.

ᶘᵀmaanista tuli Profeetan hyvä ystävä ja Profeetta ehdotti, että ᶘᵀmaan menisi naimisiin hänen tyttären Ruqajjan kanssa. Vuonna 614 ᶘᵀmaan muutti vaimonsa Ruqajjan kanssa Abessiiniaan muslimien ensimmäisten vainojen takia. He palasivat Mäkkaan ja vuonna 622 muuttivat Mädiinaan. Mädiinassa ᶘᵀmaan aloitti pian kaupankäynnin ja menestyi. Hän ei ollut menettänyt kaikkea omaisuuttaan muslimien vainoissa, mutta paljon hänen omaisuuttaan oli jäänyt Mäkkaan. Mädiinassa ᶘᵀmaan ei tarvinnut paikallisten apua, vaan pystyi auttamaan muita muslimeja ja rahoitti mm. Profeetan moskeijan rakentamisen.

Kun taistelut mäkkalaisia monijumalaisia vastaan alkoivat, ᶘᵀmaanin vaimo sairastui. ᶘᵀmaan jäi hoitamaan häntä ja kun Profeetta palasi taistelusta, hän sai kuulla, että Ruqajja oli kuollut. Myöhemmin ᶘᵀmaan meni naimisiin Profeetan toisen tyttären, Umm Kulṭuumin kanssa. Siksi ᶘᵀmaan sai lempinimen "Kahden valon omistaja".

Vuonna 628 Profeetta päätti, että muslimit tekevät ensimmäisen ᶘumran Mäkkaan. 1400 muslimia lähti 250 kilometrin matkalle Mäkkaa kohti, mutta mäkkalaiset eivät päästäneet heitä kaupunkiin. Muslimit leiriytyivät ja Profeetta lähetti ᶘᵀmaanin neuvottelemaan mäkkalaisten kanssa. Mäkkalaiset eivät päästäneet ᶘᵀmaan palaamaan takaisin. Muslimit olivat tulleet rauhalliselle pyhiinvaellukselle, mutta nyt he pelkäsivät että monijumalaiset ovat tappaneet ᶘᵀmaan ja valmistautuivat marssimaan Mäkkaan. Mäkkalaiset pelästyivät, päästivät ᶘᵀmaanin vapaaksi ja tekivät Profeetan kanssa sopimuksen, että ᶘumra tehtäisiin vasta seuraavana vuonna. Lisäksi Sovittiin kymmenen vuoden aselevosta.

Monijumalaiset kuitenkin rikkoivat aselevon ja muslimit valtasivat Mäkkän kaupungin ilman vastarintaa vuonna 630. ʿUṭmaanille Mäkkän valtaus oli tärkeä tapahtuma, koska sen jälkeen hän sai taas käyttöönsä omaisuuden, joka oli jäänyt sinne. Omaisuuttaan ʿUṭmaan käytti mm. rahoittamaan Profeetan lähettämää retkikuntaa Syyriaan, Bysantin valtakunnan rajalle. ʿUṭmaan vaimo Umm Kulṭuum kuoli pian Mäkkän valtauksen jälkeen.

ʿUṭmaan osallistui Abu Bakrin johtamalle pyhiinvaellukselle vuonna 631 ja Profeetan jäähyväispyhiinvaellukselle vuonna 632. Hän oli murheissaan Profeetan kuollessa pian pyhiinvaelluksen jälkeen.

ABU BAKRIN JA ʿUMARIN KALIFAATIT

ʿUṭmaan oli hyvin läheinen Abu Bakrin kanssa ja kahden vuoden ajan kun Abu Bakr oli kalifi, ʿUṭmaan toimi tämän neuvonantajana. Abu Bakr saneli viimeisen tahtonsa ʿUṭmaanille ja nimitti ʿUmarin seuraavaksi kalifiksi. ʿUṭmaan oli ensimmäinen, joka vannoi uskollisuudenvalan kalifi ʿUmarille ja hän oli myös tämän neuvonantaja. Kun muslimivaltio kasvoi, julkisiin varoihin virtasi yhä enemmän rahaa. ʿUṭmaan neuvoi kalifia erityisesti valtion talousasioissa ja neuvoi säästämään osan varoista tulevaan käyttöön. Kun ʿUmar lähti käymään Jerusalemissa muslimien valloitettua sen, Arabian niemimaalla puhkesi nälänhätä. ʿUṭmaan maksoi omista rahoistaan valtavan karavaanin, joka toi ruokaa muslimeille.

Kun kalifi ʿUmaria puukotettiin, hän määräsi kuolinvuoteellaan kuuden miehen valitsemaan keskuudestaan seuraavan kalifin. Kannatusta saivat ʿUṭmaan ja ʿAli. ʿUṭmaanista tuli kolmas kalifi.

KOLMAS KALIFI

Ensimmäiseksi kalifi ʿUṭmaan muistutti virkamiehilleen, että heidän tulee pitää kiinni ʿUmarin aikaisista laeista. ʿUṭmaan hallitsi kalifina kymmenen vuotta, joista kuusi oli rauhallista aikaa. Kolmas kalifi keskittyi muslimivaltion talouden hoitoon ja silloin muslimit vaurastuivat ja pystyivät sijoittamaan rahaa mm. useisiin suuriin rakennuksiin. ʿUṭmaanin aikana rakennettiin 5000 uutta moskeijaa. ʿUṭmaan vapautti paljon orjia, piti huolen köyhistä, orvoista ja leskistä, erityisesti Profeetan leskistä. ʿUṭmaan oli varakas, eikä hän ottanut palkkaa valtion varoista. Hän hyväksyi kuitenkin muslimien hänelle antamat lahjat. Kalifina ʿUṭmaan halusi kuitenkin elää varoihinsa nähden vaatimattomasti, hän rakennutti Mädiinaan itselleen hallintorakennuksen, mutta omilla rahoillaan. Kalifina ʿUṭmaan tunnettiin kärsivällisyydestään.

SAAVUTUKSET KALIFINA

ʿUṭmaan perusti muslimilaivaston ja rakennutti Jeddahin kaupungin Mäkkän satamaksi. Hän lähetti meritietise ensimmäisen retkikunnan Kiinaan ja sinne rakennettiin moskeija jo vuonna 650. Hän otti käyttöön ensimmäiset muslimien omat kolikot, dirhamit, joissa luki "Bismillaah". Hänen aikanaan valtakuntaan kaivettiin paljon kaivoja ja kanavia maanviljelyn turvaamiseksi.

Valtakunta laajeni nopeasti Marokosta Pakistaniin asti ja ʿUmarin perustamien maakuntien lisäksi tarvittiin lisää maakuntia ja näihin virkamiehiä. ʿUṭmaan nimitti sukulaisensa Egyptin, Syyrian,

Basran ja Kuufan maakuntien paikallisjohtajiksi, koska luotti näihin. Joidenkin mielestä tämä oli sukulaisten suosimista.

ᶘᵗᵐaan tunnetaan parhaiten Qur'aanin tekstin standardisoimisesta: Laajassa valtakunnassa Qur'aania lausuttiin eri murteilla ja kaikki muslimit eivät puhuneet arabiaa. Qur'aanista alettiin kirjoittaa muistiinpanoja eri murteilla ja silloin huomattiin, että Qur'aanin teksti saattaa muuttua. Qur'aanin teksti oli jo aiemmin (Abu Bakrin kalifaatin aikana) kirjoitettu muistiin sellaisessa muodossa kuin Profeetta oli sitä lausunut ja tätä alkuperäistä käsikirjoitusta säilytettiin Profeetan vaimon - ᶘmarin lesken - Hafsan luona. Nyt ᶘᵗᵐaan määräsi kirjureita kopioimaan tämän käsikirjoituksen ja lähettämään sen eri puolille valtakuntaa. Ne kirjoitetut muistiinpanot, jotka erosivat tästä kirjasta, tuhottiin vapaaehtoisesti.

ᶘᵗᵐAANIN KUOLEMA

Muslimivaltakunta kasvoi ja vaurastui. Esi-islamilaiset heimoriidat ja kateus nousivat esiin siellä täällä. ᶘᵗᵐaan ei pitänyt yllä yhtä hyvää kuria kuin edeltäjänsä, ja jotkut ihmiset käyttivät tilannetta hyväkseen ajaakseen omia etujaan. ᶘᵗᵐaanin nimittämiä virkamiehiä Egyptissä, Syyriassa, Basrassa ja Kuufassa alettiin arvostella. ᶘᵗᵐaan lähetti tarkastajia maakuntiin ja pyysi muslimeja eri puolilta valtakuntaa kokoontumaan Mäkkaan pyhiinvaellukselle ja esittämään hänelle valituksensa epäkohdista. Mäkkaan saapui paljon kansaa ja kapinallisten harmiksi suurin osa oli tyytyväisiä ᶘᵗᵐaaniin. Syyrian maakunnan johtaja Muᶘaawija, joka oli ᶘᵗᵐaanin serkku, pyysi kalifia muuttamaan Damaskukseen, mutta ᶘᵗᵐaan ei suostunut.

Kun pyhiinvaellus Mäkkaan oli käynnissä, ᶘᵗᵐaaniin tyytymättömät kapinalliset tulivat Mädiinaan ja piirittivät kalifin talon. Piiritys kesti 22 päivää. Aluksi ᶘᵗᵐaan sai poistua talosta rukoilemaan Profeetan moskeijassa (kapinalliset rukoilivat myös ᶘᵗᵐaanin johdolla), mutta pian piiritys tiukentui. Kapinalliset kielsivät ruuan ja veden toimittamisen kalifin taloon. Edes Profeetan vaimot eivät päässeet tuomaan ruokaa. Mädiinalaiset pyysivät kalifilta lupaa taistella kapinoitsijoita vastaan, mutta ᶘᵗᵐaan kielsi sen. Hän oli luvannut Profeetalle olemaan taistelematta muslimeja vastaan. Kalifin lähimmät tukijat (mm. Ḥasan ja Ḥusain) vartioivat kalifin ovella, etteivät kapinalliset pääseet sisään. Kapinalliset kuitenkin kiipesivät salaa muurin yli ja hiipivät ᶘᵗᵐaan huoneeseen. ᶘᵗᵐaan oli lukemassa Qur'aania kun kapinalliset iskivät häntä miekalla. ᶘᵗᵐaanin vaimo yritti suojella miestänsä ja miekka sivalsi hänen sormensa irti. Kalifin puolustajat ajoivat kapinalliset talosta, mutta ᶘᵗᵐaan kuoli.

Kapinalliset jatkoivat talon piiritystä, koska he halusivat estää ᶘᵗᵐaanin ruumiin viemisen hautausmaalle. Vasta kolmen päivän kuluttua ᶘᵗᵐaanin ruumis voitiin haudata, mutta kapinalliset eivät antaneet haudata häntä muslimien hautausmaalle. Vuosikymmeniä myöhemmin ᶘᵗᵐaanin hautapaikka liitettiin osaksi muslimien hautausmaata.

Profeetta Muhammad oli sanonut, että ᶘᵗᵐaan on eräs niistä muslimeista, jotka pääsevät Paratiisiin.